

реальну потребу, про що свідчить досвід минулого року, коли було використано менше 5% від запланованої суми. На нашу думку, доцільно поширити програму компенсації також і на іноземну техніку, адже саме їй віддають перевагу більшість аграріїв [1].

Важливу роль у аграрному секторі відіграють інноваційні технології, проте переважна частина українських підприємств значно відстали від сучасних тенденцій, лише деякі потужні агрохолдинги активно інвестують у наукові розробки. Хоча обсяги фінансування наукових досліджень з кожним роком збільшуються, інфляція повністю перебиває різницю. Досить складно залишатись конкурентоспроможним на міжнародних ринках виключно за рахунок родючості вітчизняних чорноземів. Необхідно суттєво покращити забезпечення аграрних наукових інститутів та лабораторій, адже створення власних можуть дозволити собі виключно великі компанії.

Отже, агросектор важливий для України, проте, задля уникнення надмірної залежності від продажу окремих культур, його необхідно максимально диверсифікувати, однозначно замістивши імпорتنу продукцію вітчизняною. В умовах відкритого ринку головним інструментом підтримки господарств виступають економічні стимули. Зважаючи на обмеженість ресурсів державного бюджету, необхідно розробляти та фінансувати тільки ті заходи, які вже зарекомендували себе у світовій практиці, та направлені на зростання врожайності і підвищення продуктивності тваринництва.

Список використаних джерел

1. Державна підтримка підприємств АПК – 2018 [Електронний ресурс] / Баланс. – Режим доступу: <https://balance.ua/news/post/gospodderzhka-APK-2018>
2. Концепція державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2021 року [Електронний ресурс] / Міністерство аграрної та продовольчої політики України. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/system/files/концепція%20%28зі%20змiнами%29.doc>
3. Радченко О.Д. Агробюджет-2018: реальна чи декларативна підтримка? [Електронний ресурс] / Growhow. – Режим доступу: <https://growhow.in.ua/agrobudzheta-2018-realna-chy-deklarativna-pidtrymka/>

Савченко В.Ф., д.е.н., проф., засл. економіст України,

Козлова В.В., магістр групи МТп-171

Чернігівський національний технологічний університет (м. Чернігів, Україна)

РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

У складному і багато в чому непередбачуваному економічному розвитку його обґрунтуванням повинна слугувати теорія. Розглянемо основні етапи її становлення у хронологічному порядку.

Меркантилісти у XIV-XVI ст. через збирання та класифікацію показників і подій визначали механізм нарощування багатства, формування торговельного балансу, розвитку експортоорієнтованих галузей.

В подальшому фізіократи вважали, що завданням науки виступає отримання закономірностей господарювання, які базуються на приватній власності, ініціативі та конкуренції, а єдиним джерелом багатства є землеробство.

Засновник класичної теорії А. Сміт національну економіку розглядав як сукупність окремих господарств. В основу її функціонування він поклав невтручання держави у господарську діяльність.

У XIX ст. отримали розвиток соціалістичні ідеї. А. де Сен-Сімон, Ш. Фур'є, Р. Оуен та інші вчені піддавали критиці індустріалізацію, приватну власність, розробили теорії справедливого суспільства.

К. Маркс досліджував господарські процеси, що відбувалися у 1840-1870 рр., створив абстрактну модель економічної системи. Основні положення вчення він виклав у фундаментальній праці «Капітал».

У класичній книзі «Загальна теорія зайнятості, процента і грошей» (1936 р.) Дж. Кейнс створив і обґрунтував концепцію державного регулювання національної економіки, що охоплювала процеси на макроекономічному рівні.

У 1950-1960 рр. загальноприйнятою стала теорія неокласичного синтезу, обґрунтована П. Самуельсоном, де поряд з макроекономічним було застосовано мікроекономічний аналіз.

Теоретичні дослідження продовжувалися і в подальшому. У формуванні теорій брали участь різні покоління вчених з розвинених країн світу. Українські економісти також були учасниками створення концепцій національного господарства [1, с. 12-13].

Доцільно проаналізувати сьогодення економічних вчень. Глобальний характер кризи 2008-2009 рр. призвів до необхідності пошуку варіантів розвитку макроекономічних явищ. Проте діючі фундаментальні теорії, на які людство спиралося при вирішенні практичних питань (неокласична, монетаризм, ортодоксальне кейнсіанство), не надали механізму передбачення майбутніх потрясінь.

За визначенням відомого вченого І. Валлерстайна, становище у першій половині XXI ст. набагато перевершує все, що відбувалося у XX ст., нестабільністю, складністю і водночас відкритістю [2, с. 26-30].

М. Кастельс вважав, що в сучасних умовах формується економіка нового типу, що є як глобальною, так і інформаційною. Економічна діяльність організується у національному масштабі з використанням розгалуженої мережі, куди входять суб'єкти господарювання і допоміжні структури.

У працях вчених провідних країн ринкової економіки переважає спрямування, згідно якого інновації характеризуються як напрямок науково-технічного прогресу, пов'язаний із впровадженням результатів досліджень у практику.

Американський економіст П. Друкер є автором теорії інноваційної економіки та підприємницького суспільства. Він обґрунтував головну рису економіки – нові ідеї, що заперечують традиційні рішення, товари, послуги і виробництва.

Згідно класичної теорії, основою ринкової економіки завжди була конкуренція. Проте в останні роки переважання напрямку інноваційного розвитку дещо змінило цю аксіому, стверджуючи, що живильним середовищем для інновацій стали, як це не дивно, монополії.

Конкурентна політика у сучасному світі – це мистецтво компромісів. Конкуренція, як основа класичної економічної теорії, дещо втратила свої позиції.

Технологічно-інформаційна революція призвела до зміни неокласичного знання на постнеокласичне, що потребує вдосконалення методологічних засад сучасної економічної теорії, зокрема теорії інформаційної економіки.

Наука, спираючись тільки на неокласичну теорію, втрачає позиції і авторитет при розробці та реалізації ефективної економічної політики.

Для країн з трансформаційною економікою особливо цікавими є напрацювання азіатських вчених, зокрема з КНР, щодо модернізації не наслідуючи досвід західних країн, а відповідно особливостей власних економік та менталітету населення.

У останні роки у науковій сфері посилилася дискусія яка модель зовнішньоекономічної політики більш ефективна – фритредерська чи протекціоністська. При цьому необхідно враховувати, що ступінь протекціонізму залежить від умов, історичних обставин, рівня економічного розвитку країни та її місця у світовому просторі.

На завершення ще раз коротко зупинимось на проблемі економічних криз і теоретичних розробках у цьому напрямку. Найбільш відомі підходи до пом'якшення криз – кейнсіанський та неоліберальний. Останній, на відміну від кейнсіанства, визначає конкуренцію як інструмент антикризового регулювання [3, с. 31-32; 4, с. 23-25].

З наданого невеликого за обсягом доробку можна зробити наступні висновки. Економічна теорія сучасності потребує посилення в частині комплексності, охоплення головних проблем розвитку економічних процесів, передбачення глибоких потрясінь у суспільстві та кризових явищ фінансового характеру. Особливе занепокоєння викликає і ситуація в нашій державі, де науковці копіюють не завжди виважені твердження західних теоретиків, бездумно наслідують їх підходи та цінності.

Список використаних джерел

1. Савченко В. Ф. Національна економіка: навчальний посібник / В. Ф. Савченко. - 2-е вид. - Чернігів: Видавництво ЧДІУ, 2014. - 134 с.
2. Чотирьохрівневе забезпечення соціально-економічного розвитку в умовах євроінтеграційних процесів : монографія / за заг. ред. В. Ф. Савченка, Т. Л. Шестаковської. - Чернігів. - ЧНТУ. - 2016 р. - 320 с.
3. Леоненко П. М. Методологія аналізу наукових шкіл у економічній і фінансовій науках / П. М. Леоненко // Фінанси України. - 2013. - № 5. - С. 31-49.
4. Савченко, В. Ф. Зібрання праць в 4-х т. / В. Ф. Савченко. - Чернігів : ЧНТУ - 2017.Т. 1. Сучасна економіка: світові тенденції та українська парадигма – 348 с.

Савченко В.Ф., д.е.н., проф., засл. економіст України,
Логвиненко Д.В., магістр групи МТп-171

Чернігівський національний технологічний університет (м. Чернігів, Україна)

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ЧЕРНІГІВСЬКОГО РЕГІОНУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ І НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Україна все більше полинає у вир глобальних процесів, з перемінним успіхом пристосовуючись до їх тенденцій та закономірностей, долаючи, а то і створюючи, проблеми різнобічного характеру. Складовою цього поступу є регіональний розвиток. Адміністративно визначені території у межах областей (згідно відповідної постанови Кабінету Міністрів України) намагаються самостійно чи з допомогою центру вирішувати проблеми економічного, екологічного, інфраструктурного та іншого характеру.

Одна з територій – Чернігівська область. При проведенні SWOT-аналізу зазначеного регіону проявляються такі його складові: